

Bible-N.T. Roman. Cree, 1897.

THE EPISTLE TO THE
ROMANS

IN THE CREE LANGUAGE

OO MUSSINUHUMAKOOWINEWOW
ROMANUK

NAHEYOWAWE KESWAWINIK

OONIKUP, NORTH WEST TERRITORY,

1897.

BS345
CTI
65236
105
Romans
1897
Office

The translation of the Word of God into any language is, as is well known to those who have attempted it, a difficult undertaking. And this is especially the case with Paul's Epistles. A desire for many years to present the Indians with at least a portion of the Sacred Scriptures, as literally and intelligibly as practicable with the means at hand, has led to the present work; and it is hoped that, notwithstanding human infirmity, it may, with God's blessing, answer the end for which it is intended.

This translation has been made chiefly from Mr. Darby's New Translation of the New Testament; but the original Greek has been much consulted, and alone has often decided the rendering. The translators would also acknowledge the assistance derived from Alford's Notes, Mr. Mason's Syllabic Bible, and Mr. Hunter's translation of portions of the epistle as found in the Cree Prayer Book.

May the Spirit of the Living God who inspired the holy Apostle to dictate the epistle, accompany with His power and blessing this feeble attempt at its translation, to the salvation and *realized present* justification by faith of many precious souls, to the glory and honour of our Lord Jesus Christ, Himself the Word, and the blessed Object of it all.

OO MUSSINUHUMAKOOWINEWOW
ROMANUK.

(1) Paul, ḍt utōskāyakuna Jesus Christ, ā isse nutōmēt issitissowakun, ā kē isse piskichehēt Munito ḍ meyō achimōwinik ²(ka kē kuyatā usōtumakāpun ḍt ḍkiskewāhikāma oche kuna-che mussinuhikunik), ³ō Kōsisa oche (ā kē pā ochēt ḍt owasimisik David ā ispuyik ōma wē-
yas, ⁴ā kē kiskinowachehēt Munitōwe-kōsisan sokatisewinik isse kunatisēwe Achak oche, wuniskowinik oche ōnipewa oche) Jesus Christ ke Tipāyēchikāmenow; ⁵una ka kē oche ḍt-
numak kisāwatisewin mēna issitissowakune-
wewin ḍ wēyōwin oche, nunahetumōwin oche tapwātumōwinik isse mākwa kakeyow ā tatōs-
kanāmukisichik ayeseyinēnak, ⁶unike itta kēs-
tawow ka nutōmikōyāk Jesus Christ: ⁷kake-
yow Rōmik ka ayayāk, ā sakehikōyāk Munito,

ōkunatisuk ā itikoweyāk: Kisāwatisewin ke ka wē ayanowow mēna pāyutākāyimōwin Munitōk oche k'Otawenow mēna ke Tipāyēchikā-menow Jesus Christ.

⁸Nistum, ne nunaskōmow ne Munitōm wē-ya oche Jesus Christ kakeyow oche kēyawow, ayis ke tapwātumōwinewow atochikatāo misse-wā ā ispēchak uskē. ⁹Ayis Munito n'ōtachi-mōwinin, una ka utōskowuk net achakōk ō meyō achimōwineyēk ū Kōsisa, unima ā isse āka kipētowāyan ā mamiskōmitukōk, ¹⁰tuke ā pukōsāyimōyan ispē ā ayumehayan, kēspin nantow isse ākwa kunukā kitta kē itāyētakō-seyan ūt itāyētumōwin oche Munito kiche kē pā natitukōk. ¹¹Chikāma naspich net ukowatān kiche wapumitukōk, kitta isse matinumātukōk nantow achakō mākewin kitta oche ayē-chehitukōk; ¹²ōma ūte, kitta ayasitā kakē-chehikoweyuk mākwa kēyawow, papāyuk ū tapwātumōwineyew oche ka kikiskakōyit kotuka, mamow kēyawow ket ayanewow mēna nēya. ¹³Maka numoweya ne nutowāyētān āka kitta kiskāyētumāk, ūchewamematič, mēchāt-wow ne kē kōchēn kitta pā natitukōk, (ākose ne kē ūtuinehikowin pēyis unōch isko,) kiche

kē ayayan nantow mēnisewin mākwa kēyawow mēna, tapiskōch mākwa kotukuk ayuch eyinēnak. ¹⁴Ne mussinuhumowowuk mamow Greekuk mēna barbarianuk, mamow ōyipwakowuk mēna ōkukāpatisuk: ¹⁵pēyis ēyikōk ā isse kuskētayan, ne kwayatisin kitta achimōstatakōk meyō achimōwin kēstawow ka aya-yāk Romik.

¹⁶Chikāma nunoweya ne nunāpāwisēstān meyō achimōwin; ayis āwuko Munito ōsokatisewin pimachehewāwinik isse, tatō oweyük oche ka tapwātuk, mamow Jew oche nistum mēna Greek oche: ¹⁷ayis ō kwiuskitatise-win Munito ākota waputeyikatāo tapwātumōwinik oche, tapwātumōwinik isse: ka isse itussinuhi-katāk, Maka ōkwiuskitatise tapwātumōwin kit-ta oche pimatisew.

¹⁸Ayis waputeyikatāo ō kisewasewin Munito kiche kēsikōk oche kakeyow āka munitoätise-win oche, mēna ōt āka kwiuskitatise-wineyew eyinewa ka michiminuineyit tapwāwin āka kwiuskitatise-winik isse.

¹⁹Chikāma unima ka ata kiskāyēchikatāk Munito oche nōkōtanewun mākwa wēyawow, ayis Munito kē nōkōtowāo, ²⁰ayis uspin ka

oche ōsētanewuk uskē āka ka nōkwuke kākwia ūt ayana nakutowāyēchikatāwa, ā nisetowāyēchikatāke mitōnāyēchikunik ūnihe kākwia oche ka ōsēchikatāke, mamow ū kakekā ū sokatisewin mēna munitōwe kistāyētakōsewin, —ākose isse āka nantow kitta kē itwāchik.

²¹Chikāma, ā ata kiskāyimachik Munitōwa, numoweya kē oche kistukimāwuk tapiskōch Munito, mēna numoweya kē oche nunaskōmōwuk; maka kē pukisinwuk kukāpatisewinik ū mamitōnāyētumōwinewāk, ākose ū tāewow āka ā nisitowāyētumomukuneyik kē wunetipiskayew: ²²ā a-itwasōchik kitta yipwakachik, kē utte kukāpatisewuk, ²³mēna kē kwāskinumwuk ū kistāyētakōsewineyew unihe āka ka nisewunatiseyit Munitōwa kitta issenakwuneyik tapiskōch eyinēkan ka utte nisewunatisit eyinew mēna peyāsēsuk mēna ka nāokatāwichek mēna ka pupametachimōchik. ²⁴Awuko maka wēsta Munito ka kē oche pukitinat ā kē isse ukowatukik ū tāewak wēnehōwinik isse, kitta nunāpāwētachik tipeyowā wēyowewowa mākwa wēyawow kāchewak: ²⁵unike ka kē kwāskinukik Munito ū tapwāwin keyaskewinik isse, ākose kē kistāyimāwuk mēna kē pumēs-

towāwuk ōsēchikuna ayewak ispēch wēya un-ihe ka kē ōsehewāyit, una ka sowāyētakōsit kakekā.. Amen. ²⁶Awuk' ōma Munito ka kē oche pukitinat muche ukowatumōwinik isse ; ayis mānow ōt iskwāinewowa kē kwāske-apuchētayewa ōma isse ayowin unima ittā āka ā isse nahepuyik ; ²⁷ākose mwāche mēna wēstawow napāwuk, ā nukutukik unima ka isse apuchehachik iskwāwa, kē iskwāsōwe muche ukowatitōwuk, napāwuk napāwa oche ā nōchētachik unima ka isse nūnāpāwenakwuk, ākose ā ōtinukik tipeyowā wēyowewak unima ka isse nahe tipahumakāmukuneyik ō wunētewinewow. ²⁸Akose chikāma āka ā kē oche meyōtukik kitta ayowachik Munitōwa ō kiskāyētumōwinewak, Munito kē isse pukitināo naspiche kukāpatāyimōwe imitōnāyēchikunik isse kitta ta-totukik āka ka meyōnakwuke kākwia; ²⁹ā sakuskināskakōchik āka kwiuskitatisevin, muchayewin, mōstānumakāwin, muchāyime-wāwin; ā sakuskināskakōchik ēsowayukāyimōwin, nipatakāwin, puskeyakāwin, kukayānise-win, muche itatisewina ; ³⁰ōkukēmōtowāskuk, ūpukwunowe-ayumōmewāskuk, ā pukwatikōsichik [ōtastumewineyēk] Munitōwa, ūmayā-

yimewāskuk, ōkistāyimōskuk, ōkukēchimōskuk, ka ōsētachik muche kākwia,³¹ ka susēpētowachik ū nēkehikōwowa, ōkukāpatisuk, ka pēkōnukik usōtumakāwina, āka ka sakehachik wēchesanewowa, āka ka kisāwatisichik;³² āata kiskāyētukik ū kwiusk ū yūssōwasewāwineyew Munitōwa, ā itustāk unike ka totukik ākotōwa kākwia kitta kuskētumasōchik nīpōwin, numoweya piko nōchētowuk āwukwune, maka wēche-meywāyimāmāwuk unihe ka totumeyit.

(2) Awuko maka ūma ka oche kwētowe pēkiskwāstumakōwisen, O ayeseyinew, tatō oweyuk ka ūyussōwasewāyun, ayis itfa mwāche ka ūyussōwatut kotuk, ke pukitussōwatis-sōn; ayis kēya ka ūyussōwasewāyun ket itotān ākotōwa kākwia.² Maka wēya ne kiskāyētānan Munito ū ūyussōwasewāwin ispuywē tapwāwinik isse unihe oche ka totumeyit ākotōwa kākwia.³ Akose ket itāyētān chē ūma, O ayeseyinew, ka ūyussōwatuchik unike ka totukik ākotōwa kākwia, mēna [kēsta] mwāche ākose ā a-itotumun, *kēya* kitta puspēstumwut ū ūyussōwasewāwin Munito?⁴ apō chē ke muchāyētumwan unima ā isse wāyōtuke ū meywati-sewin mēna sēpeyowāsewin mēna sasēpāyē-

tumōwin, āka ā kiskāyētumun ū meywatisewin Munito ā isse itōtahikōyun mētatumōwinik isse? ⁵maka, ā ispuyike ke susēpētumōwin mēna āka ka inētatumomukuk ke 'tā, ke mowuchētwasōn kisewasewin, kisewasēwe kēsikak isse, mēna ispē kā waputeyikatāk ū kwiuskwatisēwe ūyussōwaseswāwin Munito, ⁶una kā isse mēyat pa-pāyuk ka itustāyike ūt itotumōwin-eyewa: ⁷unihe ā sēpāyētumeyit take meyō itotumōwinik, ka nutōnumeyit kistukimikōwin mēna kistāyētakōsewin mēna āka nisewunatisewin, [kitta ētukwuneyew] kakekā pimatise-win. ⁸Maka wēya u:ihe ka mikōskatisiskeyit, mēna āka ka nunahētumeyit tapwāwin, maka ka nunahētumeyit āka kwiuskitatise-win [kitta ētukwuneyew] ⁹kisewasewin mēna kisewāyētumōwin, ayimisewin mēna kukwatukāyimōwin, ūt achakōk tatō ayeseyinew ka maye-is-sēchikāt, māmow una Jew nistum, mēna una Greek; ¹⁰maka wēya kistukimikōwin mēna kistāyimikōwin mēna pāyutukāyimōwin kitta ūtētik tatō ka meyō-is-sēchikāt, māmow una Jew nistum mēna una Greek: ¹¹ayis numowēya oweya nowusō-kistāyimāo Munito. ¹²Ayis tatō ka muchētichik āka ūyussōwāwin ā aya-

chik kitta nisewunatisewuk mēna āka ōyussōwāwin ā ayachik ; mēna tatō ka muchētichik sēpa ōyussōwāwinik kitta ōyussōwatikwuk ōyussōwāwin, ¹³(ayis numoweya unike ka pātukik ōyussōwāwin ka kwiuskētichik ōt astumewinik Munito, maka unike ka itotukik ōyussōwāwin kā kwiuskitukimēchik. ¹⁴Ayis ispē ayachevinewuk, āka ka ayachik ōyussōwāwin, ā a-itotukik ā isse itatisichik unihe kākwia ka itustāk ōyussōwāwin, ōke, āka ā ayachik ōyussōwāwin, ōyussōwāwinēkatasōwuk ; ¹⁵ka waputeyewāchik ā isse utōskāmukuneyik ōyussōwāwin ā mussinubikatāyik ōtāewak, ōt acha-kō-wētumakōwinewow mēna ā achimomukuneyik, mēna ō mamitōnāyētumōwinewowa ā nisimikōchik owāka ā keyamāyētōmukuneyike mākwa wēyawow kāchewak;) ¹⁶[unima] kā kēsikak ispē Munito kā ōyussōwatumwat eyinewa ō wunemōtisewineyewa, ka itustāk ne meyō achimōwin, Jesus Christ oche.

¹⁷Maka kēspin *keya* Jew ket isseyikasōn, mēna [kēspin] ā aywāpeyun ōyussōwāwinik, mēna ā kukēchimōyun Munitōk isse, ¹⁸mēna ā kiskāyētumun unima itāyētumōwin, mēna ā nakutowāyētumōwe-meyōtumun unihe kākwia

nowuch mistuhe ka meywasike, ā kiskinohumakoweyun oyussōwāwinik oche; ¹⁹mēna [kēspin] ke kāchimahōn kēya tipeyowā ā isse kiskinotahuchik āka ka wapichik, ā isse wastānumowuchik unike ka [ayachik] wunetipiskisewinik, ²⁰ā isse kūkāskimuchik ka kukāpatisi-chik, ā isse kiskinohumowuchik ōskowasisuk, ā ayayun unima ā issenakwuk kiskāyētumōwin mēna tapwāwin ōyussōwāwinik: ²¹kēya maka ka kiskinohumowut kotuk, numma na ke kiskinohumasōn? kēya ka kukāskimewāyun āka kittakimōtēk, ke kimōtin chē? ²²kēya ka itwāyun āka kittatochikatāk pisikwatisewin, ke pisikwatisin chē? kēya ka pukwatuchik munitokanuk, ke muskatwan chē ōt ayumehāwikumikōwak oche? ²³kēya ka kukēchimōyun ōyussōwāwinik isse, ke pewāyimow chē Munito ā wunetotumūn ōyussōwāwin? ²⁴Ayis ō wēyōwin Munito kēyawow ka oche muche ayimōchikatāk inākwa ayacheyinēnak, ka isse itusinuhikatāk. ²⁵Ayis waskasākwāsōwin itaputun tapwā kēspin ket itotān ōyussōwāwin; maka kēspin ke wunetotān ōyussōwāwin, ke waskasākwāsōwin ispuywē āka waskasākwāsōwinik isse. ²⁶Kēspin maka una āka ka waskasā

kwāsōt itotuke ka isse nutowāyēchikāmukuneyik ōyussōwāwin, numma chē ōt āka waskasākwāsōwin kitta oche itukēchikatāyew waskasākwāsōwin, ²⁷ākose unima āka ā waskasākwāsōk, ochetow ākose ka isse ayak, ā tipetochikāmukuk ōyussōwāwin, ke ka ōyussōwati-kōn kēya, ā ata ayayun mussinuhikun mēna waskasākwāsōwin, ka wunetotumun ōyussōwāwin ? ²⁸Ayis numoweya una Jewew wus-kich piko [ka Jewit], mēna nummayāo waskasākwāsōwin āwuko wus-kich [ka nōkwuk] wēyasik ; ²⁹maka āwuko Jew [ākose ka isse ayat] pēche ; ākose waskasākwāsōwin, mitāik oche, achakōk isse, numoweya wēya mussinuhikunik isse ; unimāyew mumēchimikōwineyew numoweya wēya eyinēk ā ochēmukuneyik, maka Munitōk oche.

(3) Tantā maka owusimā ā ispakāyētakōsit una Jew ? apō tantā ā isse apuchelhewāk waskasākwāsōwin ? ²Mistuhē missewā isse : nistum, isupiko, unima ā kē pukitimumâchik Munito ū kunache mussinuhumakāwina. ³Tanse maka ? kēspin atēt numoweya oche pā tapwātumwuk, ōt āka tapwātumōwinewow chē kitta oche anisēchikatāo Munito ū tapwāwin ? ⁴Aka-

weya ākose kitta wē ēkin: maka keyam Munito tapwāo kitta itāyētakōsew, ākose wēya ka itusit ayeseyinew keyaskew kitta itāyētakōsew; ka isse itussinuhikatāk, Akose kitta kē isse kwiuskitukimikoweyun ket itwāwinik, mēna kitta sakōchehewāyun ispē ā ōyussōwatikoweyun. ⁵Maka kēspin ket āka kwiuskitatisewin-enow meyōatochikāmukuke Munito ū kwiuskitatisewin, tanse kā itwāyuk? Munito chē numoweya kwiuskitatisew ka apuchētat kisewasewin? Net ayumin ā isse ayeseyinēweyan.

⁶Akaweya kitta wē ēkin: ākose isse tanse Munito kā kē isse ōyussōwatuk uskē? ⁷Ayis kēspin ū tapwāwin Munito nēya ne keyaske-winik nowuch ayewakepuyew ū mumēchimikōwinik isse, tanāke wāche kāyapich ōyussōwatikoweyan tapiskōch ūmuchētisk? ⁸mēna numoweya, ka isse wēsukuhōwe misimikoweyak, mēna ka isse a-itwāchik atēt [tapiskōch] ā itwāyak, Keyam a-itotutak muche kākwia, ka meywasike kiche kē oche tukōpuyike? [unike] ū ōyussōwatikōwinewow ā kwiuskwuneyik.

⁹Tanse maka? Nowuch chē ke meywatis-inanow? Numoweya, nummawawach nantow isse: ayis kuyatā ne kē utamāyimananuk ma-

mow Jewuk mēna Greekuk kakeyow ā aya-chik sēpa inuchētewinik : ¹⁰ka isse itussinuhi-katāk, Numoweya ētow ā kwiuskwatisit [eyi-new], numoweya apō pāyuk ; ¹¹numoweya ētow ka nisitotuk, numoweya ētow pāyuk ka nunatōnowat Munitōwa. ¹²Kakeyow kē pus-kāwuk, mamowe numma nantow kē utte ita-putisewuk ; numoweya ētow pāyuk ka itotuk meywatisewin, numoweya ētow kunukā pāyuk : ¹³ō kōtuskwowow āwuko ā paskētātēk yikwa-uskan ; ō tāunewowa kē oche apuchētowuk kukuyānisewin ; ka mowuche mayatiseyit ki-nāpikwa ō pēchipōwineyew [ustāyew] sēpa ō skisowak : ¹⁴ō tōnewow ā sakuskināyik muche pēkiskwāwin mēna wēsukisewin oche ; ¹⁵kis-iskapuyeyewa ¹⁶ sitewowa kitta sēkinumēk miko ; ¹⁶nisewunachehewāwin mēna nunākati-sewin [ustāyewa] ō māskunowak, ¹⁷mēna pā-yutukāyimōwe māskunow numoweya kē oche kiskāyētumwuk : ¹⁸numoweya ētukwuneyew Munito ō kōsikwāyimikōwin tipiskōch ō skē-sikōwak. ¹⁹Akwa ke kiskāyētāna now piko unihe kākwia ā itwāmukuk ōyussōwāwin, ayu-mehikwuk unike sēpa ōyussōwāwinik [ka aya-chik], ka itutik mitōn kitta kipētōwāmukuk,

ākose missewā uskē kitta ayak sēpa ūyussōwā-sewāwinik Munitōk isse. ²⁰Awuko oche ka itustāke itotumōwina ūyussōwāwin oche numoweyuk ayeseyinew kitta oche kwiuskutukimow ūt astumewinik Munito ; ayis ūyussōwāwin ka oche kiskāyētakwuk muchētewin.

²¹Maka ākwa āka ā ūyussōwanewuk Munito ū kwiuskwatisewin nōkōtanewun, ā atochikatāk ūyussōwāwin oche mēna ūkiskewāhikāwuk ; ²²isupiko ū kwiuskwatisewin Munito unima oche tapwātumōwin Jesus Christ oche kakeyow isse, mēna ā kikiskakōchik kakeyow unike ka tapwātukik : ayis numoweya ētukwun papētōsāyimōwin ; ²³ayis kakeyow ā kē muchētichik, mēna ā kē nōtāpuychik ū kistāyimikōwineyew Munitōwa ; ²⁴ā kwiuskutukimikōweyuk sākā ū kiche kisāwatisewin oche unima oche tipuhikāstumakāwin ka ayak Christ Jesusik ; ²⁵una ka kē mōsisā pāsewīkōt Munitōwa [tapiskōch] kisāwatisēwe upewin, tapwātumōwin oche ū mīkōk, kiche kē nōkōtowēt [Munito] ū kwiuskwatisewin, unima oche ā kē isse mu-yaskuk unihe muchētewina kuyatā ka kē to-chikatāke, ā ispēche sēpāyēchikāt Munito, ²⁶ki-ché kē nōkōtanewuk ū kwiuskwatisewin unōch

mākwach, ākose isse kitta kē kwiuskētit, mēna ā kwiuskitukimat unihe ka [wēchehewāyit] Jesusa ō tapwāwineyēk isse. ²⁷Tanewā maka kukēchimōwin? Kē ōtinikatāo. Kākō ōyussōwāwin oche? Itotumēwina chē? ²⁸Numoweya, maka tapwātumōwe ōyussōwāwin oche; ayisnetitukēchikanan eyinewākwiuskitukimēt tapwātumōwin oche, āka [ā wēchehikōt] ōyussōwāwine itotumōwina. ²⁹[Munito] Jewuk chē piko ō Munitōmewow? numma che ayacheiyinewuk wēstawow ō Munitōmewow? Tapwā, ayacheyinewuk oche wēstawow: ³⁰isupiko pāyukō Munito kā kwiuskitukētuk unima ka waskasākwāsōk ā isse utōskāmukuneyik tapwātumōwin, mēna āka ka waskasākwāsōk tapwātumōwin oche. ³¹Ne nisewunachētanān chē ōyussōwāwin tapwātumōwin oche? Akaweya kitta wē ēkin: achepiko net ayēchētanān ōyussōwāwin.

(4) Tanse maka kā itwāyuk unima Abraham k'otawenow ā kē isse miskuk ā ispuvik wēyas? ²Ayis kēspin Abraham kē oche kwiuskitukimow ā isse utōskāmukuneyike itotumōwina, ayow itta kitta kē oche kukēchimōt: maka numoweya ōt astumewinik Munito; ³ayis tanse

ā itwāmukuk kiche mussinuhumakāwin? Akose Abraham kē tapwātowāo Munitōwa, ākose kē itukētumowow tapiskōch kwiuskitatisewin.
⁴Akwa una ka utōskāt, unima tiŋuhumakōwin numoweya itukētumowow ka itustāk kiche ki-sāwatotakāwin, maka ka itustāk mussinuhumakōwin: ⁵maka wēya una āka ka utōskāt, maka ka tapwātowat unihe ka kwiuskitukimayit āka ōmunitoätisewa, āwuko una ū tapwātumōwin ka itukētumāt tapiskōch kwiuskitatisewin. ⁶Tapiskōch issa David mēna ka isse wētumwat ū sowāyētakōsewineyew unihe ayeseyinewa Munitōwa ka itukētumakōyit kwiuskitatisewin āka utōskāwina oche: ⁷Sowāyētakōsewuk ū wanetukētewinewowa ka kē pōnāyēchikatāyike, mēna ū muchētewinewowa ka kē ukwunuhikatāyike: ⁸Sowāyētakōsew [una] āka nantow isse kā itukētumakōt muchētewin ka Tipāyēchikāyit.

⁹Ka waskasākwāsōchik chē maka [piko ka ūtētikōchik] ūma sowāyētakōsewin, owāka chē mēna āka ka waskasākwāsōchik? Ayis net itwanan tapwātumōwin ā kē itukētumāt Abraham tapiskōch kwiuskitatisewin. ¹⁰Tanse maka ka kē isse itukēchikatāyik? ispē ā ayat

waskasākwāsōwinik chē, owāka āka waskasākwāsōwinik? Numoweya wēya waskasākwāsōwinik, maka āka waskasākwāsōwinik. ¹¹ Akose kē ōtinum kiskinowachēchikun waskasākwāsōwin oche ā kiskinowachēchikatāk ā isse kwiuskitatiseemukuk unima tapwātumōwin ka [kē ayat] āmōyā waskasākwāsōt, kiche kē otawiskowat kakeyow unihe ka tapwātumeyit ā ata āka waskasākwāsōyit, kwiuskitatisewin kittā kē itukimimēt wēstawōw; ¹²mēna [kiche kē] otawiskumowat waskasākwāsōwin, numoweya piko unihe waskasākwāsōwinik ka oche tipāyētakōseyit, maka unihe mēna ka pimōtāyit ō tapwātumōwine tukōskāwinik k'otawenow Abraham mākwach āka ā waskasākwāsōt.

¹³Ayis numoweya wēya ōyussōwāwinik ka kē oche usōtumāt Abraham, apō ōt owasimisa, kittā kē aniskā tipāyētuk uskē, maka tapwātumōwine kwiuskitatisewinik oche. ¹⁴Ayis kēspin unike ōyussōwāwinik ka oche tipāyētakōsichik kā utte aniskā tipāyētukik, pikwunita ā'sa ūma tapwātumōwin, mēna unima usōtumakāwin issētanewin āka nantow kittā itaputuk. ¹⁵Ayis ōyussōwāwin ūsētamukun kisewasewin; maka itta āka ā ētukwuk ōyussōwāwin numo-

weya [ētukwun] pēkōnikāwin. ¹⁶ Awuko oche [ispuyew] ā isse itustāk tapwātumōwin, kiche kisāwatotakāwin kitta [kē] oche [ispuyik], unima usōtumakāwin kāchinach kitta kē ōtētikōchik kakeyow owasisuk, numoweya pike unike ōyussōwāwinik ka oche tipāyētakōsichik, maka unike mēna Abrahama ō tapwātumōwineyēk ka oche tipāyētakōsichik, [una] ka otaweyuk kakeyow ā ituseyuk, ¹ (ka isse itussinuhikatāk, Ke ka issehitin kitta kē otawiskowuchik mēchāt tatwuyuk ayeseyinewuk,) ōt astumewineyēk unihe Munitōwa ka kē tapwātowat, ka pimatisēskowayit ūnipewa, mēna ka itumeyit kākwia āka ā ētukwuke tapiskōch ā ētukwuke; ¹⁸[una Abraham] ata āka kiche kē uspāyimōk achepiko ka tapwātuk uspāyimōwinik isse kiche issehikōwisit kitta otawiskowat mēchāt tatwuya ayeseyinewa, unima ka kē isse wēchikatāk, Akose kā issenakōsichik ket owasimisuk: ¹⁹ākose āka ā nāsōwisit tapwātumōwinik, numoweya oche nakutowāyētum wēya kāchewak wēyow assi ā nipōmukuneyik, nantow mitatutōmitunow ā tatō pipōnwāt, mēna unima ā kē isse nipōmukuneyik ūspayow Sarah, ²⁰mēna numoweya kē oche sakwāyimōtōtum ōt

usōtumakāwineyew Munitōwa āka kittā tapwātuk ; maka kē muskowisehow tapwātumōwinik, ā mēyat Munitōwa mumēchimewāwin ; ²¹ākose mitōne ā kāchinahōt unimāyew ka kē isse usōtumeyit ā kuskētayit mēna kitta totuineyit ; ²²āwuko oche mēna kē itukētumowow tapiskōch kwiuskitatisewin. ²³Akwa nuinowewya wēya piko oche ka kē oche mussinuhikatāk unima ā kē itukētumāt, ²⁴maka mēna kēyanow oche, kā isse itukētumakoweyuk, ā tapwātowayuk una ka kē wuniskanat Jesusa ke Tipāyēchikāmenowa ūnipewa itta oche ā ayayit, ²⁵una ka kē pukitinēt ke wunetotumōwinenowa oche, mēna ka kē wuniskanēt kittā oche kwiuskikitukimikoweyuk.

(5) Awuko oche ā kē kwiuskikitukimikoweyuk ā isse utōskāmukuk tapwātumōwin, ket ayanow pāyutukāyimōwin Munitōk isse wēya oche ke Tipāyēchikāmenow Jesus Christ; ²una mēna ka oche ayayuk pupāsōchēhewāwin ūma kiche kisāwatotakāwinik isse itta ā nēpoweyuk, mēna ke kukēchimōnanow ā uspāyimōtotumuk ū kistāyētakōsewin Munito:

³Numoweya maka [ākose] piko, maka mēna ke kukēchimōnanow ayimisewinik, ā kiskāyē-

tumuk ayimisewin ā isse utōskāmukuk sēpāyē-tumōwinik isse, ⁴ākose sēpāyētumōwin, kōchehōwe kiskāyētumōwinik isse; mēna kōchehōwe kiskāyētumōwin, uspāyimōwinik isse; ⁵ākose uspāyimōwin numoweya ke nunāpā-wehikōnanow, chikāma ō sakehewāwin Munito sēkinikatāo ke tāenak Kunache Achak oche ka kē mēyikoweyuk: ⁶ayis ispē mākwach kāyapich āka ā ūmuskowisewineyuk Christ kē nipew āka ūmunitoätisewa oche. ⁷Ayis ukowach ūkwiuskwatisa oweyuk kitta oche nipew, ayis maskōch ūmeywatisa nantow oweyuk ō ka sokāyimōti kitta oche nipit; ⁸maka wēya Munito ke meyōatotumakōnow *wēya* ō sakehewāwin, unima, mākwach kāyapich ā ūmuchētiskeyuk, Christ kē nipew kēyanow oche. ⁹Taneyikōk maka owusimā ākwa, ā kē kwiuskituk-imikoweyuk [ā isse sokāpuyik] ō mīkōm, kā isse pimachehikoweyuk kisewasewinik oche wēya oche. ¹⁰Ayis kēspin, ā ūmuchētiskeyuk, ke kē ūtotāmēhikowinanow Munitōk isse unimāyew oche ō nipōwineyew ō Kōsisa, taneyikōk owusimā, ā kē ūtotāmēhikoweyuk, kā isse pimachehikoweyuk [ā isse sokāpuyeyik] ō pimatisewineyew.

¹¹Mēna numoweya piko [āwuko], maka mēna ā kukēchimōyuk Munitōk isse wēya oche ke Tipāyēchikāmenow Jesus Christ, una ka oche ākwa mēyikōwisyuk ōtotāmchikōwin.

¹²Awuko ōma oche, tapiskōch pāyuk ayeseyinew oche ka kē isse pētōkāmukuk muchēte-wiū uskēk, mēna nipōwin muchētewin oche; ākose isse maka nipōwin kē pupamc ōtētikwuk kakeyow ayeseyinewuk, chikāma kakeyow ā kē muchētichik: ¹³(ayis pēyis iskō ōyussōwāwinik muchētewin kē ētukwun uskēk; maka muchētewin numoweya itukēchikatāo ispē āka ā ētukwuk ōyussōwāwin; ¹⁴maka nipōwin kē tipāyēchikāmukun uspin Adam oche pēyis Moses, isupiko [kē tipāyimikwuk] unike āka ka kē ata muchētichik ka issenakwuneyik Adama ū pēkōnikāwineyew, [una]ka nuspitowat unihē ka wē tukōsineyēpun. ¹⁵Maka numoweya ka issenakwuk unima pukisinōwin issenakwun mēna unima kiche kisāwatotakāwine issēchikāwin. Ayis kēspin ū pukisinōwin una pāyuk [ayeseyinew] unike mēchāt ā kē oche nipichik, taneyikōk owusimā Munito ū kiche kisāwatotakāwin, mēna unima moche mākewin kiche kisāwatotakāwinik, unima ka ētukwuk pāyuk

ayeseyinew oche Jesus Christ, ka oche aye-wakepuyehikōchik unike mēchāt. ¹⁶Mēna mu-moweya tapiskōch pāyuk oche ā kē muchētit [kitta ispuyw] unima ka mākenanewuk. Ayis unima öyussōwasewāwin [kē ispuyw] pāyuk oche pukitussōwatikōwinik isse, maka wēya unima kiche kisāwatotakāwine issēchikāwin, mēchāt pukisinōwina oche [ispuyw] kwiusk-itukimikōwinik isse. ¹⁷Ayis kēspin ḍ pukisinōwin oche una pāyuk [ayeseyinew] nipōwin kē tipāyēchikāmukun una oche pāyuk, taneyikōk owusimā unike ka mēyikōwisichik ā isse wāyōtuke kiche kisāwatotakāwin mēna unima moche mākewin kwiuskitatisewin, kā oche tipāyēchikāchik pimatisewinik Jesus Christ oche:) ¹⁸āwuko maka oche tapiskōch pāyuk oche pukisinōwin [ka ispuyik] kakeyow ayeseyinēk isse kitta oche pukitussōwatēchik, ākose kāyapich pāyuk oche kwiusk issēchikāwin [ispuyw] kakeyow ayeseyinēk isse pimatisewine kwiuskitukimewāwinik isse. ¹⁹Ayis tapiskōch ḍ susēpētumōwineyew una pāyuk ayeseyinew unike mēchāt ka kē oche ḍmuchētiskehēchik, ākose mwāche ḍ nunahetumōwin una pāyuk unike mēchāt kā oche ḍkwiuskwatisehēchik.

²⁰Maka mēna òyussòwāwin kē pā pētōkāmukun, unima pukisinōwin kiche kē ayewakepuyik ; maka itta muchētewin ā kē ayewakepuyik, [ākota] kiche kisāwatotakāwin ka kiche wāyōchepuyik, ²¹unima oche, tapiskōch muchētewin ka kē isse tipāyēchikāmukuk nipōwinik, ākose mwāche kiche kisāwatotakāwin kiche kē isse tipāyēchikāmukuk kwiuskētewin oche kakēkā pimatisewinik isse wēya oche Jesus Christ ke Tipāyēchikāmenow.

(6) Tanse maka kā itwāyuk ? Ochetow chē muchētewinik ke ka tusēkananow kiche kisāwatotakāwin kiche kē wāyōchepuyik ? ²Akaweya kitta wē ékin. Kēyanow ka kē nipōtotumuk muchētewin, tanse kā kē isse kāyapich pimatiseyuk ākota ? ³Numma chē ke kiskāyētānowow unima kēyanow, tatō ka kē pukōpāhikoweyuk Christ Jesusik isse, ā kē pukōpāhikoweyuk ō nipōwinik isse ? ⁴Awuko oche ke kē wēche-nahinikōmanow pakōpāhikōwin oche nipōwinik isse, unima oche, tapiskōch Christ ka kē isse wuniskanēt ūnipewa itta oche ā ayayit ā isse kichayeweyit Òtawemowa, ākose mwāche kēyanow mēna kiche kē isse pimōtāyuk ōske pimatisewinik isse. ⁵Ayis

kēspin ke wēche-pāyukōmanow ā issenakwuk
 ō nipōwin, ākose kā isse ayayuk mēna [ō]
 wuniskowin oche ; ⁶ā kiskāyētumuk ūma, ke
 kisā-ayeseyinēminow ā kē wēche-chēstuhas-
 kwatikōmēt, [unima] muchētewine mēyow ki-
 che kē anisēchikatāk, āka owusimā kiche kē
 utōskatumuk muchētewin. ⁷Ayis una ka kē
 nipit pukitinow muchētewinik oche. ⁸Akwa
 kēspin ke kē wēche-nipōmanow Christ, ke tap-
 wātānanow kitta wēche-pimatisēmayuk mēna,
⁹ā kiskāyētumuk Christ ā kē wuniskanēt ūni-
 pēwa itta oche ā ayayit numma wēkach mēna
 nipew : nipōwin numoweya owusimā tipāyim-
 ik. ¹⁰Ayis unima ā kē nipit, kē nipōtotum
 muchētewin pāyukwow nuyāstow; maka wēya
 unima ā pimatisit, pimatisēstowāo Munitōwa.
¹¹Akose mwāche kēstawow, isse itukimisōk
 tapwā ā kē nipōtotumāk muchētewin maka ā
 pimatisēstowayāk Munito Christ Jesusik. ¹²A-
 wuko oche ākaweya muchētewin kitta tipāyē-
 chikāmukun ke nipōwe kēyowewak kiche
 isse nutōtumākopun ā isse ukowatumomukuk.
¹³Mēna ākaweya isse pukitinumōk ke puskāse-
 winewowa [tapiskōch] āka kwiuskitatisewino
 apuchēchikuna muchētewinik isse, maka isse

pukitinisōstak Munito ā isse pimatiseyāk ōnipewuk itta oche ka ayachik, mēna ke puska-sewinewowa [tapiskōch] kwiuskitatisewine apuchēchikuna Munitōk isse. ¹⁴Ayis muchētewin numoweya ke ka tipāyimikōnowow, ayis numoweya ket ayanowow sēpa ōyussōwāwinik maka sēpa kiche kisāwatotakāwinik.

¹⁵Tanse maka? ochetow chē ke ka muchētinanow chikāma āka ā ayayuk sēpa ōyussōwāwinik maka sēpa kiche kisāwatotakāwinik? Akaweya kitta wē ékin. ¹⁶Numma chē ke kiskāyētānowow una ka pukitinisōstowayāk kitta utōskāyakunēweyāk nunahetumōwinik isse, āwuko ka ōkimameyāk una ka nunahetowayāk, kēspin muchētewin oche nipōwinik isse, apō nunahetumōwin oche kwiuskitatisewinik isse. ¹⁷Maka nunaskōmōwin kitta wē mēyow Munito, [ata] ā kē ōkimameyāk muchētewin, maka ke tāewak ā kē oche nunahetumāk unimatōwe kiskinohumakāwin ittā ka kē isse kiskinohumakoweyāk. ¹⁸Akwa, ā kē apuhōkoweyāk muchētewinik oche, ke kē pā utte utōskatānowow kwiuskitatisewin. ¹⁹Net ayumin ā isse ayeseyinēweyan chikāma ā nāsōwuk ke wēyasewow. Ayis tapiskōch ka kē isse pukitinumāk ke pus-

kāsewinewowa kitta utōskatumomukuke wē-nehōwin mēna wanetukētewin wanetukēte-winik isse, ākose isse ākwa [sōskwach] pukititnumōk ke puskāsewinewowa kitta utōskatumomukuke kwiuskitatisevin kunatisewinik isse.

²⁰Ayis ispē ka ōkimameyāk muchētewin num-oweya ke kē oche michiminikōnowow kwiuskitatisevin. ²¹Kākō mēnisewin maka ka kē a-yayāk *akospe* unihe itta kākwia *unooch* ka oche nunāpāwisenyāk? Ayis ā kisipipuyike *awuk-wune* [āwuko] nipōwin. ²²Maka wēya *unooch*, ā kē apuhōkoweyāk muchētewinik oche, mēna ā kē ötutōskāyakunehikoweyāk Munitōk isse, ket ayanowow ke mēnisewinewow kunatisewinik isse, ākose ā kisipipuyik [āwuko] kakekā pimatisewin. ²³Ayis ā isse tipuhumakānu-kuk muchētewin [āwuko] nipōwin; maka ō kiche kisāwatotakāwine issēchikāwin Munito [āwuko] kakekā pimatisewin Christ Jesusik ke Tipāyēchikāmenow.

(7) Nuunma chē ke kiskāyētānowow, ōche-wamimatič, (ayis net ayumehowuk unike ka kiskāyētukik ōyussōwāwin,) unima ayeseyi-new ā isse tipāyimikōt ōyussōwāwin eyekōk kā pimatisit? ²⁴Ayis una iskwāo ka ūnapāmit

wēche-michimupisōmik ōyussōwāwin ū napāma eyekōk kā pimatiseyit ; maka kēspin niheyiche unihe napāwa, apuhwow ūt ōyussōwāwineyēk oche unihe napāwa : ³ākose maka, kēspin wēkimache pētōs napāwa mākwach ā pimatiseyit ū napāma, ūpisikwatiskwāo kitta itow ; maka kēspin niheyiche ū napāma, apuhwow unima ūyussōwāwinik oche, āwuko oche numoweya kitta pisikwatiskwāwew ata pētōs. napāwa wēkimache. ⁴Awuko maka oche, nē chewametik, kēstawow ke kē issehikowinowow kitta nipōtotumāk unima ūyussōwāwin unima oche wēyow Christ, kiche kē wēkimikōyāk pētōs [oweyuk], ka kē wuniskanēt ūnipewa itta oche ā ayayit, kitta isse nētowikētumowayuk mēnisewin Munito.

⁵Ayis ispē wēyasik ka ayayuk unihe muchētewine sēkimewāwina, ka [kē ētukwuke] unima ūyussōwāwin oche, kē nōchēchikāmukunwa ke puskāsewinenak kitta isse nētowikētamukuke mēnisa nipōwinik isse ; ⁶maka ākwa ket apuhōkowinanow unima ūyussōwāwinik oche, ā kē niheyuk unima itta ka kē michiminikoweyuk, kitta kē isse utōskāyuk ūske acha-kōk isse, mēna numoweya kuyase mussinuhi-

kunik isse.

⁷Tanse maka. kā itwāyuk ? Muchētewine-wun chē unima ḍyussōwāwin? Akaweya kitta wē ēkin. Mana maka numoweya ne ka kē kiskāyētā muchētewin, kēspin āka ḍyussōwā-winik oche: ayis numoweya ne ka kē kiskāyētā net achakō-wētumakōwinik muche ukowatumōwin ā ayayan kēspin āka kē oche itwā-mukuk ḍyussōwāwin, Numoweya ke ka muche ukowatumakan ; ⁸maka unima muchētewin, ā nuhepuye utōskāmukuk itussōwāwin oche, ne kē utōskāskakōn ka itutik muche ukowatumō-winik isse ; ayis [ispē] āka ā ḍyussōwanewuk muchētewin nipōmukun. ⁹Maka wēya *neya* ne kē pimatisēti pāyukwow āka ā ḍyussōwane-wuk; maka unima itussōwāwin ā kē tukōpuyik, muchētewin kē apisewāyētumomukun, maka nēya ne kē nipin. ¹⁰Akose unima itussōwāwin ka [kē ispuyik] pimatisewinik isse, kē miski-katāo āwukwunima [kitta ispuyik] nipōwinik isse, nēya ôte oche : ¹¹ayis muchētewin, ā nu-hepuye utōskāmukuk itussōwāwin oche, ne kē chēsimikōn, mēna āwukwunima ne kē oche nipuhikōn. ¹²Kunatun ā'sa tapwā unima ḍyussōwāwin, mēna unima itussōwāwin kunatun,

mēna kwiusk, mēna meywasin, ¹³Unima chē maka ka meywasik ne kē nipōwiniskakōn? Akaweya kitta wē êkin. Maka muchētewin, kitta kē nōkwuk ā isse muchētewinewuk, ā nipōwiniskakōyan unima oche ka meywasik; unima muchētewin naspich kiche kē utte muchētewinewuk unima itussōwāwin oche. ¹⁴Ayis ke kiskāyētānanow unima ōyussōwāwin ā isse achakōwuk: maka wēya *neya* ne wēyasewin, ā utowatikoweyan sēpa muchētewinik. ¹⁵Ayis unima ka totuman, numoweya net itāyētāi [kitta totuman]: ayis numoweya net itotān unima ka ata itāyētuman; maka unima ka pukwatuman, āwukwunima tuke net itotān. ¹⁶Maka kēspin tuke net itotān unima āka ka ata itāyētuman, ne nuskōmōtotān unima ōyussōwāwin ā isse kwiuskwuk. ¹⁷Akwa maka numoweya owusimā *neya* ka totuman, maka unima muchētewin ka kikiskakōyan. ¹⁸Ayis ne kiskāyētān meyō kākwi āka ā wēkēmukuk pēche nēyowik, ne wēyasik ōte: ayis kitta itāyētumēk [āwuko wēya] ne wēchākōn, maka kitta totumēk kwiusk numoweya [ne miskān]. ¹⁹Ayis unima ka meywasik ā ata itāyētuman [kitta totuman], numoweya net itotān; maka unima

ka mayatuk āka ata ā itāyētuman [kitta totuman], āwuko net itotān. ²⁰Maka kēspin net itotān *neya* unima āka ka ata itāyētuman, numoweya ā'sa ākwa *neya* [ka] totuman āwuko, maka unima īnuchētēwin ka kikiskakōyan. ²¹Ne miskān maka unima oyussōwāwin *neya* oche ka ata itāyētuman kitta itotuman unima ka meywasik, īnima ā isse wēchākōyan muche kākwi. ²²Ayis nē meywāyētumwan Munito ōt ūyussōwāwin pēche net achakōk: ²³maka ne waputān pētōs ūyussōwāwin ne puskāsewinik, ā nanukaske nōtiñumomukuk ne mitōnāyēchikune ūyussōwāwin, mēna ā pāsēkōyan kitta owukatikōyan unima muchētewine ūyussōwāwin ne puskāsewinik ka ētukwuk. ²⁴O kitimake ayeseyinew nēya ! owāna kā puspitisinit ōta oche ūma nipōwine mēyow ? ²⁵Kitta wē nunaskōmow Munito, wēya oche Jesus Christ ke Tipāyēchikāmenow. Akose maka nēya tipeyowā mitōnāyēchikun oche net oche utōskatumwan Munito ōt ūyussōwāwin; maka wēyas oche muchētewine ūyussōwāwin.

(8) Nummawawach maka ākwa ūtētikwuk pukitussōwatikōwin unike Christ Jesusik [ka ayachik]. ²Ayis ōt ūyussōwāwin una pimatise-

wine Achak Christ Jesusik ne kē puspitisiñikōn muchētewine mēna nipōwine ōyussōwāwānik oche. ³Ayis unima āka ka kē kuskētamukuk ōyussōwāwin, ā kē isse nēyumiñemukuk ōma wēyas oche, Munito, ā kē pā issitissowat wēya kāchewak ō Kōsisa, ā nuspitumeyit ōma muchētewine wēyas, mēna muchētewin oche, kē pukitussōwatum muchētewin wēyasik, ⁴unima ka isse kwiusk nutowāyēchikāmukuk ōyussōwāwin kitta kē tipipuyēchikatāk kēyowenak, āka ka pimōtāyuk wēyasik isse maka Achakōk isse. ⁵Ayis unike wēyasik ka isse ayachik mamitōnāyētumwuk wēyasewine kākwia; maka unike Achakōk ka isse ayachik [mamitōnāyētumwāwuk] ōt ayaneyewa Achakwa. ⁶Ayis ā isse mamitōnāyēchikāmukuk wēyas [āwuko] nipōwin; maka ā isse mamitōnāyētuk Achak [āwuko] pimatisewin mēna pāyutukāyimōwin. ⁷Chikāma unima wēyasewine mitōnāyēchikun [āwuko] pukwasewāwin Munitōk isse: ayis numoweya wē tipāyētakwun ōt ōyussōwāwinik isse Munito; numoweya isupiko kē ispuyew: ākose unike wēyasik ka ayachik numoweya kuskētowuk kitta nuhāyētumehachik Munitōwa. ⁸Maka kēyawow numoweya

wēyasik ket ayanowow maka Achakōk, kēspin [ōte] tapwā ke wēkimikōwow Munito ōt Achakwa; maka kēspin oweyük numoweya ayōwi-māo Christa ōt Achakōyewa numoweya wē-chehewāo wēyoweyēk: ¹⁰kēspin maka Christ ke pētiskakōwow, ūma mēyow nipōmukun chikāma muchētewin oche, maka wēya owa Achak pimatisewinewew chikāma kwiuskitatisewin oche. ¹¹Maka kēspin ke wēkimikōwow ōt Achakwa una ka kē wuniskanat Jesusa ūnipewa itta oche ā ayayit, una ka kē wuniskanat Christa ūnipewa itta oche ā ayayit āwuko mēna kā apisisētat ke nipōwe kēyowewowa unihe ōt Achakwa oche ka kikiskakōyāk. ¹²A-wuko maka oche, ūchewamimatik, ūmussinuhikāwuk kēyanow, nūmoweya wēya wēyāsik isse, kitta isse pimatiseyuk ka itustāk wēyas; ¹³ayis kēspin isse pimatiseyāko ka itustāk wēyas, piko kitta utte nipeyāk; maka kēspin, Achak oche, niputayāko mēyowe issēchikāwina, ke ka pimatisinowow: ¹⁴ayis tatō ka pimōtuhikōchik ōt Achakōyewa Munitōwa, ā-wukwunik ūke Munitōwe-kōsisanēwewuk. ¹⁵Ayis numoweya ke kē oche mēyikōwisinowow owukatikōwine achak kētwām kōstachewinik

isse, maka ke kē mēyikōwisinowow tapakōmewāwine achak, itta-ka oche mowemōschikāyuk, [ā itwāyuk] Abba, Otawemow. ¹⁶Wēya tipeyowā Achak achimōstowāo ket achakōnowa, unima ā isse ōtowasimisimikōyuk Munito. ¹⁷Akose kisaspinā owasisuk, [ākwa] aniskā ōtipāyētumōwuk mēna: isupiko Munito ōt aniskā tipāyētumōma, mēna Christ ā wēche aniskā tipāyētumōmayuk; kēspin ōte tapwā ke wēche-kukwatukisēmanow, kiche kē isse mēna wēche-mumatakōhikōmayuk. ¹⁸Ayis net itukēchikan unihe unōch mākwach kukwatukisewina āka ā tāpukāyētakwuke [kitta tapiskōtāyētakwuke] ussiche unima kistāyētakōsewin ka wē waputeyikoweyuk. ¹⁹Ayis unima ō kuskāyētumōwe usowapewin una ōsēchikun pāhōmukuneyew kitta kiskāyētakōhēchik unike ka ōkōsisimikōchik Munitōwa: ²⁰ayis ōsēchikun kē issehow kitta tipāyimikōt pikwunita kākwayew, numoweya wēya ā itāyētuk, maka una oche ka kē tipāyimikōhat, ²¹kiche uspāyimōnanewuk una ōsēchikun wēsta tipeyowā kitta puspitisinēt nisewunatiséwine owukatikōwinik oche, [ākotā] unima apuhōkōwinik isse ō kistāyētakōsewineyēk ōt owasimisa Munito. ²²Ayis

ke kiskāyētānanow missewā unima ka ōsētak kākwi ā isse mamowe mumapināmukuk mēna mamowe naspich wēsukāyētumomukuk pēyis unōch. ²³Mēna numoweya piko [āwuko], maka apō kēyanow kāchewak, [ata] ā ayayuk ā nēkane-mēnisewit Achak, kāchewak kēstanow ke mumapinanow pēche kēyowenak, ā pātayuk tapakōmewāwin, kitta [ōte] pimachētanewuk kēyowenow. ²⁴Ayis uspāyimōwiṇik ke kē pimachehikowinanow; maka uspāyimōwin ka nōkwuk numīmayāo uspāyimōwin; ayis unimāyew ka waputuk oweyuk, tanāke mēna wāche uspāyimōtotuk? ²⁵Maka kēspin ket uspāyimōtotānanow unima āka ka wāputumuk, sēpāyētumōwinik ket usowaputānanow. ²⁶Akose mwāche kāyapich Achak nēsōkumowatum ke nāsōwatisewinenow; ayis numoweya ke kiskāyētānanow kākwi kā nutōtumayuk ā isse nuhe-puyik, maka Achak wēya tipeyowā ayumehāstumakāo kike muimapināwina āka kā kē itwanewuke. ²⁷Maka una ka nunatowe-kiskāyētuk mitāa kiskāyētumwāo ō mamitōnāyētumōwin-eyew Achakwa, chikāma ā ayumehāstumowawayit ūkunatisewa ka isse nutowāyētuk Munito. ²⁸Maka ke kiskāyētānanow kakeyow kākwia ā

isse mamowe utōskāmukuke kitta oche' meyō-ayachik unike ka sakehachik Munitōwa, unike ka nutōmēchik ka itustāyik ôt ochetow itāyē-tumōwiæyew. ²⁹Chikāma unihe ka kē nēkane kiskāyimat [āwukwunihe] mēna ka kē nēkane kiskinōnuinowat [kitta] nuspitumeyit ôt issenakōsewineyew ô Kōsisa, kiche isse wēya nistumōsanewit â mēchātō ôchewamētōwēt. ³⁰Maka [unihe] ka kē nēkane kiskinōnumowat, āwukwune ôhe mēna ka kē nutōmat; mēna [unihe] ka kē nutōmat, āwukwune ôhe mēna ka kē kwiuskitukimat; maka [unihe] ka kē kwiuskitukimat, āwukwune ôhe mēna ka kē kistukimat.

³¹Tanse maka kā itumuk ôhō kākwia? Kis-aspinā Munito â wēchākōyuk, owāna kā kē na-nukaskakōyuk? ³²Isupiko una âka ka kē oche munachehat wēya tipeyowā ô Kōsisa, maka ka kē pukitinat kēyanow oche kakeyow, tanse âka kā isse moche mēyikōyuk kakeyow kākwia wēya mēna ussiche? ³³Owāna kā misimimat Munitōwa ô nowusōnakunēyewa? Munito ka kwiuskitukimewāt: owāna kā pukitussōwa-sewāt? ³⁴Christ ka kē nipit, nowuch ôte, ka kē wuniskanēt [mēna], mēna ka ayat ô kiche-

niskeyēk Munitōwa, mēna ka ayumehāstuimakōyuk. ³⁵Owāna kā puskātisinikōyuk ō sakehewāwinik oche Christ? nunākachehikōwin chē, apō ayimāyētumōwin, apō kukwatukehikōwin, apō wawanukutāwin, apō mōsāskutāwin, apō sinakunikōman? ³⁶Tapiskōch ka isse itussinuhikatāk, Kēya oche net oche nipiuhikowinan kupā kēsik; tapiskōch mayuchikwuk ka wē nipiuhēchik ne kē isse itukimikowinan. ³⁷Maka missewā itta ōhō kākwia owusimā [ke mēyikowinanow] ispēch kitta sakōchehewāyuk wēya oche una ka pā sakehikōyuk. ³⁸Ayis ne kāchinahōn unima numoweya apō nipōwin, mēna numoweya pimatisewin, mēna numoweya kiche utōskāyakunuk, mēna numoweya kiche ūkimowuk, ³⁹mēna numoweya kākwia unōch mākwach ka ayake, mēna numoweya kākwia kā ūchēchepuyike, mēna numoweya sokatisewina, mēna numoweya [kākwī] ā ispak, mēna numoweya ā timēk, mēna numoweya pētōs ūsēchikun, kitta oche kuskētane-wun kitta puskātisinikoweyuk ō sakehewāwinik oche Munito, [unima] ka kikiskakōt Christ Jesus ke Tipāyēchikāmenow.

(9) Ne tapwan ka itwāyan Christik, numo-

weya ne keyaskin, net ačhakō wētumakāwin
 ā ussiche achimōstakōyan ka Kunatisit Acha-
 kōk, ²unima ā isse mistuhe kōsikwāyētuman
 mēna ā tuke wēsukāyētuman ne tāhik, ³ayis
 ne kē nutowāyētāti, nēya kāchewak, kitta mu-
 chukimikoweyan Christik oche ne chewamuk
 oche, nēchesanuk, wēyasik isse; ⁴[unike] ka
 Israclitēwichik, ka ḍtayanichik unima tapakō-
 mikōwin, mēna unima kistāyētakōsewin, mēna
 unihe kiskimewāwina, mēna unima ā mākēk
 ḍyussōwāwin, mēna unima pumēstakāwin, mē-
 na unihe usōtumakōwina; ⁵ka ḍtayanichik un-
 ihe otawemowa; unike mēna, wēyasik isse, itta
 ā ochēt Christ, una ka tipāyētuk kakeyow [kāk-
 wi], Munito, ā sowāyētakōsit kakekā. Amen.

⁶Numoweya atoweya tapiskōch ā kē nōtā-
 puyeyik Munito ḍt itwāwin; ayis numoweya
 kakeyow Israclitēwewuk unike Israelik ka o-
 chēchik; ⁷mēna numoweya ochetow owasisē-
 wewuk kakeyow Abrahamik ā ochēchik: maka
 [itwāmukun], Isaacōk ke ka isseyikatumak-
 owin owasisuk. ⁸Unima ḍte, [unike ka] wē-
 yasewine owasisēwichik, nummayāwuk ḍke
 Munito ḍt owasimisa; maka unike ka ḍtowa-
 simisimikōchik unima usōtumakāwin, āwuk-

wunik itukimowuk tapiskōch nētowikēchikun.

⁹Ayis kē usōtumakāwinewun ōma itwāwiní, Mēna ēkēke ōma ne ka pā itōtan, ākose Sarah kitta ūkōsisew. ¹⁰Numoweya maka [āwuko] piko, maka mēna Rebecca ā kē pwawēt pāyuk oche, k'otawenow [ōte] Isaac, ¹¹āka chāskwa ā kē oche nōkōseyit, apō ā kē oche totumeyit meyō apō muche kākwi (ōt ochetow itāyētum-ōwin Munito ka isse itustāk nowusōnikāwin kiche kē ayēchekapowēmukuneyik, numoweya wēya utōskāwina oche, maka [piko] una oche ka nutōkāmōt), ¹²kē itati Rebecca, Una ūstāsimow kitta utōskowāo ūsēmimowa: ¹³ka isse itussinuhikatāk, Jacob ka pā sakehuk, maka Esau ka pā pukwatuk.

¹⁴Tanse maka kā itwāyuk? Aka-kwiuskita-tisewin chē kikiskak Munito? Akaweya kitta wē ēkin. ¹⁵Ayis [ōmissey] itāo Mosesa, Ne ka kisāwatotowow una ka wē kisāwatotowuk, mēna ne ka kitimakinowow una ka wē kitimakinowuk. ¹⁶Akose maka numoweya una oche ka itāyētuk, mēna numoweya una oche ka kukwāchiskusewāt, maka wēya oche Munito ka kisāwatotakāt. ¹⁷Ayis kiche mussinuhikāwin itik Pharaoh, Awuko ōma mwāche ka pā

oche wuniskatan, ākose kitta kē isse nōkōtum-ōhitān ne sokatisewin, mēna ākose nc wēyō-win kitta kē isse atochikatāk missewā uskēk.
¹⁸Akose maka, kisāwatotowāo unihe ka itāyimat, mēna muskowehāo unihe ka itāyimat.

¹⁹Omisce maka ke ka wē isin, Tanāke wāche kāyapich utamimewāt? ayis owāyewa ka nus-kōstumakōt ōt itāyētumōwin? ²⁰Nowuch ōte, O ayeseyinew, owāna kēya ka nuskwāwusehut Munito? Ka ōsēchikatāyik kākwayew chē kit-ta itik una ka kē ōsētat, Tanāke wāche ōmisce isseheyun? ²¹Apō numma chē una ūwaputō-niskeyakunēkāo tipāyimāo unihe waputōnisk-wa, ākota ā misewāseyit kitta oche ōsētat pā-yuk wēyakun kitta kistāyētakwūneyik, ākose kotuk kitta muchāyētakwuneyik? ²²[Tanse] maka Munito, kēspin ā itāyētuk kitta nōkōtāt ū kisewasewin mēna kitta kiskāyētakōtāt ū so-katisewin, kē sēpāyētum kike mistuhe sēpeyo-wāsewin unihe kisewasewine ussewuchikuna ka kē itustanewuke nisewunatisewinik isse; ²³mēna kiche kē kiskāyētakōtāt ā isse wāyōtu-neyik ū kistāyētakōsewin unihe oche kisāwa-totakōwine ussewuchikuna ka kē nēkane kwa-yachētāt kistāyētakōsewinik isse, ²⁴kēyanow

[ōte], ka kē mēna nutōmikōyuk, numoweya piko Jewuk itta oche, maka ayach-eyinewuk itta oche mēna ? ²⁵Ka isse itwāt unta Hosea, [Ka kē isseyikasōchik] Aka-ka-ōtayeseyinēmeyan ne ka isseyikatowuk Net ayeseyinēmuk ; mēna Aka-ka-sakehēt Ka sakehēt. ²⁶Akose kitta ēkin, ākota itta ka kē itēchik, *Keyawou* numoweya ket ayeseyinēmimitinowow, ākota kā isseyikasōchik Pimatisēwe Munitōwe-kōsis-anuk. ²⁷Maka Esaias tāpwāo Israel oche, Keyam ata Israel ōt owasimisa itusitwawe tapiskōch yākow kiche kumēk, kā iskōnēchik [piko] kitta pimachehowuk : ²⁸ayis naspiche utte kē-sētow unima issēchikāwin, mēna [utte chima-sētow kwiuskitatisewinik ; chikāma] ā chima-sētak issēchikāwin ka Tipāyēchikāt kitta tipuyētow uskēk. ²⁹Mēna tapiskōch ka kē isse itwāt Esaias kuyatā, Kēspin ka Tipāyēchikāt Sabāōth-āka kē iskōnumakōwukōpunā nētowikēchikun, tapiskōch Sodom ke ka kē isse aya-tanow, mēna apō tapiskōch Gomorrha ke ka kē issenakōhikowētanow.

³⁰Tanse maka kā itwāyuk ? Unima [issa] ayach-eyinewuk, āka ka kē oche pimitisuhukik kwiuskitatisewin, ā kē ōtētukik kwiuskitatise-

win, isupiko kwiuskitatisewin tapwātumōwin-ik ka oche puyik. ³¹Maka wēya Israel, ā pimitisuhuk kwiuskitatisewine ōyussōwāwin, numoweya oche otētum unima ōyussōwāwin. ³²Tanāke? Chikāma numoweya [kē ispu yew] ka isse itustāk tapwātumōwin, maka tapiskōch itotumōwina oche. Kē pisōskowāwuk unihe pisōkāsinōwe ussineya, ³³ka isse itussinuhikatāk, Chēst, Sionik net ahyow pisōkāsinōwine ussine mēna nayātowewine kistapisk: ākose una ka tapwātowat numoweya kitta nunāpā-wisew.

(10) Oochewamimatik, unima ka meywāyē-tumomukuk nēya kāchewak ne tā, mēna ka isse nutōtāstowuk Munito wēyawow oche, ā-wuk'ōma, kiche kē pimachehēchik. ²Ayis net achimowuk unima ā isse ayachik muskowāyē-tumōwin Munitōk isse, maka numoweya ka isse itustāk kiskāyētumōwin. ³Ayis wēyawow, āka ā kiskāyētumwachik ō kwiuskitatisewine-yew Munitōwa, mēna ā nunatowe ayēchētachik wēyawow kāchewak [ō kwiuskitatisewin-ewow], numoweya oche tuputāyimōtotumwā-wuk ō kwiuskitatisewineyew Munitōwa. ⁴Ayis Christ kisipinum unima ōyussōwāwin kiche kē

kwiuskikitimimēt kakeyow oweya ka tapwā-tumeyit.

⁵Ayis Moses mussinuhum unima kwiuskikitatisewin ōyussōwāwinik ka oche puyik, Una a-yeseyinew ka pā totuk unihe kākwia, ākota unihe kā oche pimatisit. ⁶Unima maka kwiuskikitatisewin tapwātumōwinik ka oche puyik ōmisste itwāmukun: Akaweya itwā ke tāhik, Owāna kiche kēsikōk kā isse ōpiskat? unima ōte, kiche pā oche yasōtuhat Christa; ⁷apō, Owāna itta āka ka misuskāyak kā isse yasēt? unima ōte, kiche pāsewat Christa ūnipewa itta oche ā ayayit. ⁸Maka tanse ā itwāmukuk? Kisewak ke wēchākōn unima ayumewin, ke tōnik mēna ke tāhik: unima ōte, tapwātumō-wine ayumewin, ka wētumak: ⁹unima kēspin ke tōnik oche achimuche Jesus ā isse Tipāyē-chikāt, mēna tapwātumune ke tāhik Munito ā kē isse wuniskanat ūnipewa itta očue ā ayayit, ke ka pimachehikowin. ¹⁰Ayis mitāhik ka oche tapwāchikatāk kwiuskikitatisewinik isse; ākose mitōnik ka oche wēchikatāk pimachehikōwinik isse. ¹¹Ayis kiche mussinuhikun itwāmukun, Numoweya oweyuk kittā nunā-pāwisew ā tapwātowat. ¹²Ayis numoweya

pa-pētōs itāyimowuk Jew mēna Greek ; ayis pāyukō ka Tipāyēchikāt ka wāyōtisēstowat kakeyow unihe ka mowimōstakōt. ¹³Ayis tatō oweyuk owāna piko, kā mowimōstumwat ō wēyōwineyew ka Tipāyēchikāyit, kitta pimachehow. ¹⁴Tanse maka kā kē isse mowimōstowachik unihe āka ka pā oche tapwātowachik ? ākose tanse kā kē isse tapwātowachik unihe āka ka pā oche pātukik kitta achimimēt ? ākose tanse kā kē isse pātukik kēspin āka oweyuk kukāskimewāche ? ¹⁵ākose tanse kā kē isse kukāskimewāchik kēspin āka issitissuhōtwawe ? ka isse itussinuhikatāk, Tapwā meywasineye-wa ō sitewowa unike ka meyō atotukik pāyutukāyimōwin, unike ka meyō atotukik ka meywasike kākwia ! ¹⁶Maka numoweya kakeyow kē oche nunahetumwuk meyō achimōwin. Ayis Esaias itwāo, Ka Tipāyēchikāyun, owāna ka kē tapwātuk net achimōwinenan ? ¹⁷Akose maka tapwātumōwin [ētukwun] achimōstakō-winik oche, maka unima achimōstakōwin Munitc ōt itwāwinik oche. ¹⁸Maka net itwan, Numma wawach chē kē oche pātumwuk ? Ahā, chikāma, Missegā uskēk kē pupamepuyeyew ō pātakōsewinewow, mēna ōt itwāwinewow

pēyis iskō ā kisipak itta ā wēkenanewuk uskēk. ¹⁹Maka net itwan, Numoweya chē Israel oche kiskāyētum? Nistum, [ōmisse] itwāo Moses, Ke ka nunatōkōmitinowow ēsu-wayukāyimōwinik isse unike oche āka ka aye-seyinēwichik [ka itāyētakōsichik]: ka aye-seyinēwichik āka ka ūnisitotumōwinichik ke ka oche kisewahitinowow. ²⁰Maka Esaias mistu-he sokāyimō, mēna ūmisse itwāo, Ne kē mis-kakwuk unike āka ka kē nunatōnowichik; ne kē utte kiskāyētakōsēstowowuk unike āka ka kē nunatowāyimichik. ²¹Maka wēya Israela ūmisse itāo, Kupā kēsik ne kē sōwiniskāsto-wowuk ayeseyinewuk ka susēpetukik mēna ka ūtanwātumōwinichik.

(11) Net itwan maka, Kē wāpināo chē Munito ūt ayeseyinēma? Akaweya kitta wē ēkin. Ayis nēsta net Israelitewin, ū nētowikēchikunik oche Abraham, Benjamin ā ūtuskanāseyan. ²Munito numoweya oche wāpināo ūt ayeseyinēma ka kē nēkane kiskāyimat. Numma chē kē kiskāyētānowow tanse ā itwāmukuk kiche mussinuhikun [ā achimēt] Elias, ā isse ayume-hāstowat Munitōwa Israela ā misimat? ³Ka Tipāyēchikāyun, kē nipuhāwuk ke kiskewāhi-

kāma, kē kowemōnatēkatumwuk ke muchōstāhikanima; ākose nēya net iskōnikowin ā pāyukōyan, mēna nunatōnumwuk ne pimatisewin.

⁴Maka tanse ā itikōt unima Munitōwe nuskwāwusehewāwin? Ne kē iskōnumasōn tāpukōp-wow kiche mitatutōmitunow napāwuk, āka ka kē oche ochēchēkwunupēstowachik Bāala.

⁵Akose isse maka unōch mēna mākwach kē ispuyw [kitta ētachik] ā iskōnēchik ka itus-tāk kiche kisāwatotakāwine nowusōnikāwin.

⁶Kēspin maka kiche kisāwatotakāwinik oche, numoweya ā'sa kāyapich itotumōwina oche: ākose isse wēya kiche kisāwatotakāwin numoweya owusimā kiche kisāwatotakāwinewun.

⁷Tanse maka? Uniina ka nunatōnuk Israel, āwuko numoweya kē oche kachitimum; maka wēya unima nowusōnikōwin kē kachitimumomukun, ākose unike kotukuk kē kukāpache-howuk, ⁸ka isse itussinuhikatāk, Kē mēyikwuk Munitōwa nipowine achakwa, miskēsikwa āka kiche wapichik, mēna mitowukia āka kiche nutōtukik, pēyis unōch ka kēsikak. ⁹David mēna ūmissee itwāo, Keyam ū mēchisōwinatikōwow kitta nukwakunewuneyew, mēna kitta wunehikunewuneyew, mēna kitta pisōkāsinō-

winewuneyew, mēna kitta oche tipuhumakō-wisichik : ¹⁰keyam ō skēsikōwowa kitta wunetipiskayewa āka kiche wapichik, mēna tuke wakepiskwunāhik.

¹¹Net itwan maka, Kē pisōkāsinwuk chē kiche kē pukisikik ? Akaweya kitta wē ēkin : maka ō pukisinōwinewow oche ayach eyinewa [ōtētikōyewa] pimachehikōwin kitta oche ēsuwayukāyimōhēchik. ¹²Kēspin maka ō pukisinōwinewow [ka oche] wāyōtisēmukuk uskē, mēna ō wunēchikāwinewow [ka oche] wāyōtiseyit ayach eyinewa, wawēs chē ō pēsakōse-winewow ? ¹³Kēyawow maka ka ayumehitukōk, ayach eyinētik, chikāma *neya* ā ōtissitiso-wakunimichik ayach eyinewuk, ne kistāyētān ne pumēstakāwin ; ¹⁴kēspin nantow isse kiche isse ēsuwayukāyimōhukik [tōwa ka] ōwēyase-yan, mēna kiche isse pimachehukik atēt āwuk-wunik. ¹⁵Ayis kēspin unima ō wāpinikōwine-wow [ispuyew] kitta oche ōtotāmichikatāk uskē, wawēs unima kā isse ōtinikōwisichik [kitta ispuyew] pimatisewinik isse nipōwinik oche.

¹⁶Akwa kēspin mēnis kunatun, missewā issa [kunatun] ; mēna kēspin ōchāpik kunatun, wutikwunwa mēna [kunatunwa]. ¹⁷Akwa

kēspin atēt unike wutikwunuk kē natwanowuk, ākose kēya, ā pikwuche pime-atikōweyun, ke kē ukōkatikowin ākota itta ā ayachik, mēna ke wēche-ōtinumōmowuk unima ūchāpik mēna ā isse wēyinwatikōwit pime-atik,¹⁸ ākaweya kukēchimōtotowik unike wutikwunuk; maka kēspin ke kukēchimōn, numoweya kēya ka pimewitayun ūchāpik, maka ūchāpik kēya [ke pimewihikōn].¹⁹ Maka ke ka wē itwan, Unike wutikwunuk kē natwanowuk nēya kittā kē ukōkatikoweyan.²⁰ Tapwā: āka tapwātumōwin kē oche natwanowuk, ākose kēya tapwātumōwin ket oche nēpowin. Akaweya kis-tāyimō, maka kōstache:²¹ ayis kisaspinā Munito āka ka munachehat unihe eyinutō wutikwuna, [ayakwamise], nantow āka kēsta munachehiske.

²² Chēst maka ū meyōtotakāwin mēna ūt ayimehewāwin Munito: unihe wēya oche ka kē pukisineyit, ayimehewāwin; maka kēya oche, ū meyōtotakāwin Munito, kēspin [ōte] meyōtotakōwinik tusēkāyune, ayis [pētōs isse] kēsta ke ka kēskuhōkowin.²³ Akose wēstawow, kēspin āka ayatwawe āka tapwātumōwinik, kittā ukōkatowuk; ayis Munito kuskētow

kētwam kitta ukōkatat. ²⁴Ayis kēspin kēya eyinutō pikwuche pime-atikōk ke kē oche munekuhōkowin, mēna, āka ka itustāk ōma isse ayowin, ke kē isse ukōkatikowin ā meyōsisit pime-atikōk, taneyikōk owusimā wēyawow ka ūtayanichik ōma isse ayowin kā isse ukōkatēchik kāchewak ū pime-atikōmewak? ²⁵Ayis numoweya ne nutowāyētān āka kitta kiskāyētumāk ōma ka katak kākwi, ūchewamimatik, āka kiche yipwakayāk tipeyowā ket itāyētumōwinewak, unima āka ā wapēk puke ā ispuye-hikōt Israel, iskō kitta ochēchepuyeyik ū tipipuyehewāwinewow ayach-eyinewuk; ²⁶ākose isse kakeyow Israel kitta pīnachehow. Ka isse itussinuhikatāk, Sionik kitta pā otōtāo ūpuspitisinewāo; kitta ēkutānum āka-munitatisewin Jacobik oche. ²⁷Mēna āwuk'ōma ne kiskimewāwin wēyawow oche, ispē kē ūtinumwuke ū muchētewinewowa. ²⁸Ka itustāk meyō achimōwin ūpukwasewāwewuk kēyawow oche; maka ka itustāk nowusōnikāwin, sakehowuk otawemowa oche. ²⁹Ayis numoweya kitta kē usāpuyētowan Munito ū mākewina mēna ū nutōmewāwin. ³⁰Ayis tapiskōch kēyawow pāyukwow āka ā kē oche tapwātowayāk

Munito, maka ākwa ā kē kisāwatotakoweyāk
 ōt āka tapwātumōwinewow oche ; ³¹ākose isse
 wēstawow ākwa numoweya kē pā oche tapwātumwuk
 ke kisāwatotakōwinewak wēstawow
 kiche kē kisāwatotāchik. ³²Ayis Munito kē
 mamowe kipuhwāo kakeyow āka tapwātumōwinik
 isse, kiche kē kisāwatotowat kakeyow.
³³O [tapwā issa] timēyew ā isse wāyōtuneyike
 Munito ō yipwakowin mēna ō kiskāyētumōwin!
 tapwā numoweya mōschewak kē tāpe nunatōnumwan
 ōt öyussōwasewāwina, mēna numoweya
 mōschewak kē tāpe nisitowāyētumwan
 ōt issēchikāwina. ³⁴Ayis owāna ka kē kiskāyētumwat
 ō mitōnāyēchikuneyew ka Tipāyēchikāyit, apō owāna ka kē kūkāskimat ? ³⁵apō
 owāna nēkan ka kē mēyat [kākwi], ākose kawe
 kitta tipuhumowow ? ³⁶Ayis wēya oche puye-
 wa, mēna wēya oche, mēna wēya isse kakeyow
 kākwia: kitta wē mēyow āwuko kistāyimikōwin
 kakekā. Amen.

(12) Ke pukōsāyimitinowow āwuko oche, ōchewamimatik, ō kisāwatotakāwina oche Munito, kitta pukitinumāk kēyowewowa [tapis-kōch] ā pimatuk pukitinasōwin, ā kunatuk, kā
 kē ōtinuk Munito, [ka itustāk] ke yipwakowe

pumēstakāwinewow. ² Mēna ākaweya wē tapiskōchenakōsētumōk ōma uskē, maka ke ka wē kwāskinakōhikowinowow ā ōske-mitōnā-yēchikuneyāk, kiche kē kōtāyētumāk kākwi unima ka meywasik mēna kā kē ōtinikatāk mēna ka kēsēchikatāk ōt itāyētumōwin Munito. ³ Ayis ōmisse net itow tatō oweyuk ka ituseyāk, ā isse mēyikoweyan kiche kisāwatotakōwin, āka owusimā kitta ispakāyimisōt ispēch ēyikōk ka itustāk kitta itāyētuk; maka kitta mamitōnāyētuk kitta isse yipwakat, Munito ka isse ma-mēyat kakeyow [oweya] tapwātumōwin. ⁴ Ayis tapiskōch pāyuk mēyowik ka isse aayuk mēchāt puskāsewina, ākose unihe puskāsewina āka pāyukwun ā isse utōskāmukuke; ⁵ ākose kēyanow, ā mēchāteyuk, ke pāyukō-mēyowinow Christik, mēna tatō ka ituseyuk ket ōpuskāsewinēstatōnanow. ⁶ A ayayuk maka pa-pētōs mēyikōwina, ka isse mēyikoweyuk kiche kisāwatotakōwin, kēspin kiskewāhikāwin, [mate kiskewāhikātak] ka isse itustāk unima tapwātumōwine ukuhumakōwin; ⁷ apō pumēstakāwin, [mate utōskātak] pumēstakāwinik isse; apō una ka kiskinohumakāt, kiskinohumakāwinik isse; ⁸ apō una ka kukās-

kimewāt, kukāskimewāwinik isse; una ka māmākit, māmāskewinik isse; una ka nēkanēt, akumāyimōwin kike; una ka nōkōtat kisāwatisewin, chēkāyētumōwin kike. ⁹ Akaweya kitta moche sakehōkasōnanewun; ā wēnāyētumāk unima ka mayatuk; ā ayēche-michi-minumāk unima ka meywasik: ¹⁰ ōchewamētōwe-sakehewāwinik wēya, kitta kisāwatisēwe-sakehitōyāk: kistāyimewāwinik wēya, tatō oweyuk kitta kukwā nēkanēt ā waputeyat kota: ¹¹ akumāyimōwe-muskowāyētumōwinik wēya, āka kitta kitimiskeyāk; ā muskowēchēkāyētumāk ket achakōwak; ā utōskowayāk ka Tipāyēchikāt. ¹² Uspāyiimōwinik wēya, kitta mumatakōseyāk: ayimisewinik wēya, kitta sēpāyētumāk: ā ayumehanewuk, kitta akumāyētakōseyāk: ¹³ ā matinumakāyāk-ā isse kwētumachik ōkunatisuk; ā pa-pētōkuhayākōk mañ'tāwuk. ¹⁴ Sowāyimēkōk unike ka kukwatukehikōyākōk; sowāyēchikāk, mēna ākaweya muchukimewāk. ¹⁵ Wēche-mumatakōsēmēkōk unike ka mumatakōsichik, wēche-matōmēkōk unike ka matōchik. ¹⁶ Tapiskōch isse kistāyimitōk, nūnoweya wēya kitta māmitōnāyētumāk ispakāyimisōwinik isse, maka kitta

wēchāwayākōk unike ka tuputāyētakōsichik : ākaweya yipwakak tipeyowā ket itāyimisō-winewak : ¹⁷ākaweya oweyuk koke tipuhumak muchayewinik isse ā kē muche-totakōyāk : kwayache ustwasōk ḥtastumewinewak kakeyow ayeseyinewuk : ¹⁸kēspin kē ispuyike, eyikōk ā kunowapumikōyāk, pāyutuk wēche-pimatisēmēkōk kakeyow ayeseyinewuk ; ¹⁹numoweya wēya ā kisewasēstumasōyāk, seākehitukōk, maka towēstumōk kisewasewin ; ayis itussinuhikatāo, Kisewasēstumasōwin Nēya nōtayānin, *Neya* ne ka koke tipuhumakan, itwāo ka Tipāyēchikāt. ²⁰Awuko oche, kēspin ke nōtiniakun nōtākutāche, usum ; kēspin nōtāapākwāche, minah ; ayis ākose ā itotumun, ke ka usustowan ā iskōtāwuke kuskuskusāwa ḥstikwanik. ²¹Akaweya ke ka wē sakōchehikōnowow muchayewin, maka sakōchētak muchayewiñ meyō kākwi oche.

(13) Keyam tatō achak kittā tuputāyimisōstowāō ḥsokatisewa ka ispakāyētakōseyit. Ayis numoweya ētow ḥkimowewin piko Munitōk ā ochēt ; mēna unike ka ētachik itukimikwuk Munitōwa. ²²Akose maka una ka pusikōstowat ḥkimowewin pusikōstumwāo ḥt itussōwāwine-

yew Munitōwa ; ākose unike ka pusikōstakāchik kitta kuskētumasōwuk ōyussōwatikōwin. ³ Ayis unike ka kich'ayewichik numoweya kōstakunēwewuk meyō utōskāwina oche, maka unihe oche ka mayatuke. Ket itāyētān chē maka āka kitta kōstut ūkimowewin? meyō issēchikā issa, ākose ke ka mumēchimik ; ⁴ ayis āwukwunihe Munitō ū pumēstakuna kēya isse meyō kākwi oche. Kēspin maka muche issēchikāyune, kōstache, numoweya ayis pikwunita wēyatūm simakunikōman ; ayis ūpumēstakunimik Munitōwa kiche tipetotumowat kisewasewin unihe ka totumeyit muche kākwi. ⁵ Awuko oche itustāo kitta tuputāyimōk, numoweya piko kisewasewin oche, maka mēna achakō-wētumakōwin oche. ⁶ Ayis āwuko ūma mēna ka oche tipuhumakāyāk sōneyow ; ayis Munitō ū pumēstakuna ūke, tuke ā ūpumēstukik ūwuk'ōma kākwi. ⁷ Tipetotowēkōk kakeyow [ayeseyinewuk] ū mussinuhumakōwinewowa : tipuhumakāwe-sōneyow una tipuhumakāwe-sōneyowa kā mēyētipun ; tipuhikāwin una ka tipuhumakōsit ; kōstachewin una ka kōstati-kōsit ; kistāyimēwāwin una [ka itustāk] kitta kistāyimēt. ⁸ Akaweya kākwi mussinuhumak

oweyuk, piko kitta sakehitōyāk : ayis una ka sakehat kotuka, [āwukwane] ā kē tipetotuk ōyussōwāwin. ⁹Ayis, Numoweya ke ka pisikwatisin, Numoweya ke ka nipatakan, Numoweya ke ka kimōtin, Numoweya ke ka muche ukowatumakan; mēna kēspin ā ētukwunōkwā pētōs ōyussōwāwin, [ākota] ōma itwāwinik ka missewā wēchikatāk, ōma ôte, Ke ka sakehow kēche ayeseyinew ka isse sakehisōyun. ¹⁰Sakehewāwin numoweya muche totowāo wēche ayeseyinewa : āwuko oche sakehewāwin [āwukwane] ā tochikatāk missewā ōyussōwāwin.

¹¹ Ooma mēna, ā kiskāyētumuk ā nuhipuyik ākwa, unima assi ā ōchēchipuyik *keyanow* kitta kōskōnikoweyuk nipowinik oche ; ayis ākwa ke pimachehikōwinenow nowuch pāsōnakwun ispēch nistum ka tapwātumuk. ¹² Tipiskow kākach kisipipuyew, ākose kēsikow pāswāyētakwun ; mate maka wāpinutak wunetipiskisewine utōskāwina, mēna pōstiskutak wastāwine nōtinikāwusaki. ¹³ Tapiskōch ā kēsikak, mate pimōtātak ā isse meyōnakwuk ; numoweya wēya mikōskatisewinik mēna kēskwāpāwinik isse, numoweya wēya pisikwatisewinik mēna wēne-issēchikāwinik isse, numoweya wēya

asitāmitōwinik mēna kukwā-puskevatōwinik isse. ¹⁴ Maka pōstiskak ka Tipāyēchikāt Jesus Christ, mēna ākaweya nēkane itapik wēyase-win oche ā isse muche ukowatumomukuk.

(14) Akwa una ka nāsōwe ayat tapwātumō-winik kisāwatisēwe ōtinik, numoweya [maka] kiche weyāyētumāk ayimōmewāwina. ² Pāyuk isse tapwātum kitta kē mēchit kakeyow kākwia ; maka una ka nāsōwisit mēchew kistikachikuna. ³ Akaweya una ka mēchit kitta upistāyimāo unihe āka ka mēcheyit ; mēna ākaweya una āka ka mēchit kitta ūyussōwatāo unihe ka mēcheyit : ayis kē ōtinikōyewa Munitōwa. ⁴ Owāna *krya* ka ūyussōwatimut kotuk [oweyuk] ōt utōskāyakuna ? tipeyowā ōt ōkimama oche nēpowew owāka pukisin. Mēna kitta nēpowehow ; ayis ka Tipāyēchikāt tāpu-kāyimō kitta nēpowehat. ⁵ Pāyuk owusimā nakutowāyētum [pāyuk] kēsikow ispēch [kotuk] kēsikow ; kotuk nakutowāyētum tatō kēsikow [tapiskōch]. Keyam tatō oweiyuk mitōne kitta kāchinahō wēya tipeyowā ō mitōnāyēchikunik. ⁶ Una ka pisiskāyētuk kēsikow, pisiskāyētumowāo ka Tipāyēchikāyit. Mēna una ka mēchit, mēchiso ka Tipāyēchikāyit

isse, ayis nunaskōmāo Munitōwa; mēna una
āka ka mēchit, numoweya mēchisō ka Tipāyē-
chikāyt isse, ākose nunaskōmāo Munitōwa.

⁷ Ayis numoweyuk kēyanow pimatisētasō,
mēna numoweyuk nipōstasō. ⁸ Ayis kēspin
pāmatisewukwā, ke pimatisētowanow ka Ti-
pāyēchikāt; mēna kēspin nāpewukwā, ke ni-
pōstowanow ka Tipāyēchikāt: āwuko oche
kēspin pāmatisewukwā, mēna kēspin nāpe-
wukwā, ka Tipāyēchikāt kōtayanimimikōnow.

⁹ Ayis āwuk'ōma Christ ka kē oche nipit mē-
na ka kē oche pimatisit [kētwam], kiche kē
tipāyimat unihe ka nipeyit mēna ka pimatisē-
yit. ¹⁰ Maka kēya, tanāke wāche ōyussōwatut
ke chewam? apō mēna tanāke wāche upistā-
yimut ke chewam? ayis kakeyow kisewak ke

ka nēpowehikowinanow ōt ōyussōwāwupe-
winik Munito. ¹¹ Ayis itussinuhikatāo, *Neyā*
ne pimatisin, itwāo ka Tipāyēchikāt, unima
ka itutik mēchikwun ne ka nowukēstakōn,

mēna ka itutik mitāyune Munito kittachimi-
sōstak. ¹² Akose maka tatō ōma ka ituseyuk
ke ka achimisōtowanow Munito. ¹³ Akaweya

maka owusimā ōyussōwatitōtak; maka ōma
nowuch ōyussōwatumāk, [oweyuk] āka kittā

wē pisōsimat apō kitta wē wunehumowat ō chewama. ¹⁴ Ne kiskāyētān, mēna ne kāchenahikowin ka Tipāyēchikāt Jesusik, unima āka kākwi sākā ā wēnuk; piko una ka itukētuk kākwi kitta wēnuneyik, āwuko una [tapwā] wēnuneyew. ¹⁵ Ayis kēspin mēchewin ka oche ke chewam nayātowe itāyētuk, numoweya ākwa ket isse pimōtan ka itustāk sakehewāwin. Akaweya nisewunache ke mēchewin oche *unihe* Christ ka kē nipōstumowat. ¹⁶ Akaweya maka ke meyō ētewinewow kitta muche ayimōchikatāo; ¹⁷ ayis Munito ōt otānowewin nummayāo mēchisōwin mēna minikwāwin; maka kwiuskitatisewin, mēna pāyutukāyimōwin, mēna muinatakōsewin ka Kunatisit Achakōk. ¹⁸ Ayis una ākota ka utōskowat Christa ūtinikōwisew Munitōk isse mēna meyōmikōwisew ayeseyinēk isse.

¹⁹ Awuko oche maka keyam pimitisuhutak *unihe* kākwia pāyutukāyimōwinik isse ka itaputuke, mēna *unihe* kākwia kā oche meyō kiskinohumatōnanewuk. ²⁰ Akaweya mēchewin oche nisewunachētak Munito ōt utōskāwin. Kakeyow kākwia tapwā pākunwa; maka wunētewuneyew una ayeseyinew ka mēchisōt ā

pisōsik [ākose ā totuk]. ²¹ Meywasin āka kitta mēchik wēyas, apō kitta minikwāk sōminapōe, apō [kitta totumēk piko kākwi] itta ke che-wam ka oche pisōsik, apō ka oche nayātowe-itāyētuk, apō ka oche nāsōwosit. ²² Ket ayan chē *keya* tapwātumōwin? keyam ayastumasō ūt astumewinik Munito. Sowāyētakōsew una āka ka pukitussōwatisōt unima ittā ka meyōtuk. ²³ Maka wēya una ka sakwāyimōt, kēspin [sakōch] mēchisōche, pukitussōwatow; chikāma numoweya tapwātumōwinik oche-puyeyew; tatō kākwi maka āka tapwātumōwinik ā oche-puyik inuchētewun.

(15) Kēyanow maka ka muskowatiseyuk ke ka nuyatumwatanow ū nāsōwatisewinewowa unike āka ka muskowatisichik, mēna āka kitta naheyuwāhisōyuk. ² Keyam tatō oweyuk ka ituseyuk kitta naheyuwāhāo wēche ayeseyinewa meyō kākwayik isse kiche isse meyō kiskinohumakōwisyeyit. ³ Ayis Christ mēna numoweya kē oche naheyuwāhisō; maka ka isse itussinuhikatāyik, ū kitōsewāwinewowa unike ka kitōtiskik nē kē ūtētikōn. ⁴ Ayis tatō kāk-wia kā kē mussinuhikatāke kuyatā kē mussinuhikatāwa ke kiskinohumakōwinenow oche,

ā sēpehikōyuk mēna ā kakēchehikōyuk kiche mussinuhikāwina kitta kē oche ayayuk uspāyimōwin. ⁵ Akwa Munito ka ḍtayanit sēpise-win mēna kakēchehewāwin ke ka wē mēyikō-wow tapiskōch kitta māmitōnāyētōyāk, tapiskōch Christ Jesus; ⁶ pāyukwun ā itāyētumāk, kike pāyuk mitōn, kiche kē kistukimimayāk ḍ Munitōma mēna ḍ Taweya ke Tipāyēchikā-minow Jesus Christ. ⁷ Awuko oche a-ōtinitōk, tapiskōch wēsta Christ ka kē isse ḍtinikōyāk ḍ kistukimikōwinik isse Munito.

⁸ Ayis net itwan Jesus Christ ā kē ḍpumēs-takunewit waskasākwāsōwin oche Munito ḍ tapwāwin oche, kiche ayēchētak ḍt usōtuma-kōwinewowa otawemowuk; ⁹ ākose ayuch-e-yinewuk kitta kē kistukimachik Munitōwa ḍ kisāwatisewineyew oche; tapiskōch ka isse mussinuhikatāk, Awuko ḍma kā oche achimitan mākwa ayuch-eyinēnak, mēna kā oche nikumōstuman ke wēyōwin. ¹⁰ Mēna maka ḍmisste itwāo, Wēche-māmatakōsēmimēkōk ḍt ayeseyinēma, ayuch-eyinētik. ¹¹ Mēna maka, Mumēchimik ka Tipāyēchikāt, kakeyow [kē-yawow] ayuch-eyinētik, mēna keyam kakē-yow ayeseyinewuk soke kitta mumēchimāwuk.

¹² Mēna maka, Esaias ūmissee itwāo, Kitta ū-chāpikōmew Jesse, mēna una ka pusikōt, kitta tipāyimat ayuch eyinewa: āwuko una kā us-pāyimōtotakōt ayuch eyinewa. ¹³ Akwa Munito ka ūtayanit uspāyimōwin ke ka wē sakuskinuhikōwow missewā mumatakōsewin oche mēna pāyutukāyimōwin ā tapwātumāk, kiche isse wāyōche-uspāyimōyāk ū sokatisewinik ka Kunatisit Achak.

¹⁴ Ne kāchinahikowin maka, ūchewamimatik, nēya [ōte] tipeyowā, kēyawow oche, unima kēyawow tipeyowā ā isse sakuskināskakōyāk meywatisewin, ā kē sakuskinuhikoweyāk missewā kiskāyētumōwin oche, ā tāpukāyimōyāk mēna kitta ka-kukāskimitōyāk. ¹⁵ Maka ke kē mussinuhumatinowow owusimā ā sokāyimōyan pa-puke, [ōchewamimatik], tapis-kōch ā ma-miskowasōmitukōk, unima kiche kisāwatotakōwin oche ka mēyit Munito, ¹⁶ kiche isse ūpumēstakunimit Christ Jesus ayuch eyinēnak isse, ā pukichikāweyinēweyan ū meyō achimōwinik Munito, unima pukichikāwin [ā isse pukitinēchik] ayuch eyinewuk kitta kē ūtinikatāk, ka Kunatisit Achak ā kunachētat. ¹⁷ Awuko maka kā kē oche mumatakōmōyan

Christ Jesusik unihe kākwia oche ka ótayanit Munito.

¹⁸ Ayis numoweya ne ka sokāyimōn nantow kitta itwāyan unihe kākwia oche Christ āka nēya oche ka oche totuk, ō nunahetumōwine-wak isse ayuch eyinewuk, itwāwin mēna utōs-kāwin oche, ¹⁹ ā isse sokāpuyike kiskinowa-chēchikuna mēna mumatowe issēchikāwina, ō sokatisewineyēk Munito ōt Achakwa; isupiko, Jerusalemik oche, mēna waska untā Illyri-cumik isse, ne kē tāpe atotumwan ō meyō achimōwin Christ; ²⁰ ākose maka ne kē kukwā isse wētān meyō achimōwin, itta Christ āka ā kē oche wēyēt, āka kitta kē waskuhikunē-kāyan kotuk oweiyuk ōt ūnaskōchichikunik; ²¹ maka ka isse itussinuhikatāk, Unike āka kāk-wi ka kē oche wētumāchik wēya oche, kitta waputumwuk; mēna unike āka ka kē oche pātukik kitta nisitotumwuk. ²² Awuko oche mēna mēchātwow ne kē pā ūtumehikowin ā [ata wē] natitukōk. ²³ Maka ākwa, āka owus-imā ā itustāk ūtā itākā kitta ayayan, mēna kuyas oche naspich ā ukowatuman kitta natitukōk, ²⁴ nantow eyikōk itōtāyane Spānik; (ayis ne pukōsāyimōn kitta keōkatukōk ispē

sapōtāyane, mēna kēyawow kitta itōtuheyāk wayowēs ōtā, kēspin pituma āyewāk kē tāpe-yuwāhikōyane ke wēchāwewāwinewow;) ²⁵maka ākwa ne [wē] itōtan Jerusalemik, kiche ūchēstumowukik ūkunatisuk; ²⁶ayis [unike] Macedonia mēna Achaia [ka ayachik] mistuhe kē chēkāyētumwuk nantow kitta isse mowuchētumowachik unihe ka kitimakiseyit ūkunatisa Jerusalemik ka ayayit. ²⁷Kē chēkāyētumwuk tapwā, mēna mussinuhumowāwuk āwukwunihe; ayis kisaspin ayuch eyinewuk ka pā wēche ūtinumōmachik achakō ūt ayaneyewa, mussinuhikāwuk ākwa kiche pumēstowachik wēyasewe kākwia. ²⁸Kē kēsētayane maka ūma, mēna kē kiskinowachētumowukwawe ūma mēnisewewin, ne ka sipwātan ka ayayāk itākā Spāinik isse. ²⁹Akose ne kiskāyētān unima ispē natitukwawe ne ka pā itōtan ū sowāyēchikāwinik Christ ū isse pēsakwuneyik. ³⁰Maka ke pukōsāyimitinowow, ūchewamimatič, ke Tipāyēchikāminow oche Jesus Christ, mēna ū sakehewāwin oche Achak, soke kiche mamowe wēcheheyāk ū ayumehāstāt Munitc nēya oche; ³¹kitta kē puspitisinikoweyan unike oche ūka ka tapwātukik Judaea

ka ayachik ; mēna [ōma] ne puinēstakāwin ka [ayayan] Jerusalem oche kittā kē meyō ūtinukik ūkunatisuk ; ³² kiche kē pā natitukōk mumatakōsewinik Munito ūt itāyētumōwin oche, mēna kiche kē wēche-aywāpēmitukōk. ³³ Akwa Munito ka ūtayanit pāyutukāyimōwin ke ka wē wēchāwikōwow kakeyow. Amen.

(16) Akwa ke meyō-atotumatinowow Phœbe, ket owāmanow, ka ūpuinēstakunimikōt unima mowuchehitōwin Kencrea ka ayayik ; ² kiche kē kisāwatisēwe ūtinayāk ka Tipāyēchikāt isse ka isse kunowapumikōwisichik ūkunatisuk, mēna kiche kē nēsōkumowayāk piko unima issēchikāwin kā isse nutowāyētumakōyāk; ayis wēsta kē nanēsōkumowāo mēchāt, nēya mēna tipeyowā. ³ Utumiskakōk Prisca mēna Aquila, nēche-utōskāyakunuk Christ Jesusik, ⁴ (unike nēya ne pimatisewin oche ka kē pukitinukik tipeyowā ū kwayowow ; numoweya piko nēya ka nunaskōmukik, maka mēna kakeyow ayuch eyinēwe mowuchehitōwina,) ⁵ mēna unima mowuchehitōwin wēkewak ka ayayik. Utumiskak Epænetus, ka sakehuk, una ka nēkanē-mēnisewit Asia oche Christik isse. ⁶ Utumiskak Maria, una mistuhe ka kē sēchēt kē-

yawow oche. ⁷ Utumiskakōk Andronicus mēna Junias, ne wakōmakunuk mēna nēche-ōtinikunuk, unike ka meywāyimikōchik issiti-sōwakuna; mēna ka kē ayachik Christik mwuyās nēya. ⁸ Utumiskak Amplias, una ka sakehuk ka Tipāyēchikāt isse. ⁹ Utumiskak Urbānus, kēche-utōskāyakunenow Christik, mēna Stachys, una ka sakehuk. ¹⁰ Utumiskak Apelles, ka meyōmikōwisisit Christik. Utumiskakōk unike ka ōtayanimimikōchik Aristobulusa. ¹¹ Utumiskak Herodion, ne wakōmakun. Utumiskakōk unike ka ōtayanimimikōchik Narcissusa, ka Tipāyēchikāk ka ayachik. ¹² Utumiskakōk Tryphæna mēna Tryphosa, ka sēche-utōskāchik ka Tipāyēchikāyit isse. Utumiskak Persis, ka sakehēt, una mistuhe ka pā sēche-utōskāt ka Tipāyēchikāyit isse. ¹³ Utumiskak Rufus, ka nowusōnēt ka Tipāyēchikāt isse; mēna wēya ō kaweya mēna nēsta. ¹⁴ Utumiskakōk Asyncritus, Phlegon, Hermēs, Patrobas, Hermas, mēna ōchewamimowuk ka wēche-ayamachik. ¹⁵ Utumiskakōk Philologus, mēna Julia, Nerēus, mēna ōt owāmowa, mēna Olympas, mēna kakeyow ōkunatisuk ka wēche-ayamachik. ¹⁶ Utumiskatōk kunache

ōchātōwinik. Kakeyow ō mowuchehitōwina Christ ket utumiskakōnowow. ¹⁷ Maka ke pukōsāyimitinowow, ōchewamimamatik, kitta uswāyimayākōk unike ka ōsētachik puskāwine-tōwina mēna pisōsewina, nuspach ā issēchikā-chik ispēch ka itustāk unima kiskinohumakā-win ka kē isse kiskinohumakoweyāk, ākose tupusehēkōk. ¹⁸ Ayis ākōtōwēkanuk numo-weya utōskowāwuk ke Tipāyēchikāminowa Christa, maka tipeyowā wutowow, ākose ā meyōtakwuke itwāwina mēna sōskwache-pē-kiskwāwina oche chēsehumwāwuk ō tāeyewa unihe āka ka uswāyēchikāyit. ¹⁹ Ayis ke nu-nahetumōwinewow kē ōtētikwuk kakeyow. Awuko oche ne mumatakōsin kēyawow oche; maka ke nutowāyimitinowow kitta yipwaka-totumāk unima ka meywasik, maka wēya uni-ma oche ka mayatuk kitta āka kukuyāwisenyāk. ²⁰ Akwa Mūnito ka ōtayanit pāyutukāyimōwin wēpuch kitta sakwuhwāo Sātana sēpa ke site-wak. Oo kiche kisāwatotakāwin ke Tipāyē-chikāminow Jesus Christ ke ka wē wēchākō-nowow.

²¹ Timotheus, nēche utōskāyakun, mēna Lu-cius, mēna Jāson, mēna Sosipater, ne wakō-

makunuk, ket utumiskakōwowuk.

²² Nēya Tertius, ka mussinuluman ūma mussinuhikun, ket utumiskatinowow ka Tipā-yēchikāt isse. ²³ Gaius, ka pētōkwuhit nēya ussiche missewā mowuchehitōwin, ket utumiskakōwow. Erastus, una ka pumēstuk ōtānow, ket utumiskakōwow, mēna una ūchewamimow Quartus. ²⁴ Oo kiche kisāwatotakāwin ke Tipā-yēchikāminow Jesus Christ ke [ka wē] wēchākōnowow kakeyow. Amen.

²⁵ Akwa una ka kuskētat kitta sokekapowehikōyāk, ka itustāk ne meyō achimōwin mēna ā isse achimēt Jesus Christ, ka isse kiskāyētakōtanewuk unima ka kē katanewuk kākwi, unima ka kē pā kēmōch kunowāyēchikatāk uspin nistum ka uskēwuk, ²⁶ maka unōch ka kē pā nōkōtanewuk, mēna kiskewāhikāwe kiche mussinuhikuna oche, ka itustāyik ūt itussōwāwin una kakekā ka Munitōwit, ā kiskāyētakōtumāchik kakeyow ayuch eyinewuk tapwātumōwine nunahetumōwinik isse— ²⁷ Munito wēya piko ka yipwakat, kitta wē ayow kistāyētakōsewin, wēya oche Jesus Christ, kakekā. Amen.

